
ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЖУРНАЛІСТИКИ

УДК 007:304:070

О. В. Богуславський

ТРЕТІЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ США І КАНАДИ (1972 Р.) ЯК ЗАКІНЧЕННЯ ЛЬВІВСЬКОГО ПЕРІОДУ РОЗКВІТУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

У статті висвітлено перебіг Третього з'їзду українських журналістів США і Канади (23–24 вересня 1972 р.) як недосліджену історичну подію в українському еміграційному журналістському середовищі. Розкрито як перебіг самого з'їзду, так і коло питань, порушених на цьому заході як на рівні виступів та дискусій під час нього, так і пізніше – у публікаціях української преси.

Ключові слова: громадська думка, етика, журналістика, з'їзд, критика, преса.

I. Вступ

Досліджуючи процеси формування та внутрішньої самоорганізації журналістського середовища української еміграції на американському континенті другої половини ХХ ст., не можна оминути доволі знаменну подію – Третій з'їзд українських журналістів США і Канади, що відбувся 23–24 вересня 1972 р. в українському культурному центрі «Союзівка» Українського народного союзу (УНС), розташованому в м. Кергонксоні штату Нью-Йорк, США.

Проведення цього з'їзду було підтримано обома Управами Спілок українських журналістів (СУЖ) США та Канади, він повинен був стати логічним продовженням двох попередніх з'їздів. Перший такий з'їзд відбувся 30–31 жовтня 1965 р. в США [1; 2], другий – 5–6 листопада 1966 р. в Канаді [3]. В анонсі з'їзду на шпальтах часопису «Свобода» зазначено: «Обидва ті з'їзди, перші в історії української преси стали поважними подіями в житті вільної української громади, не тільки одного журналістичного відтинку» [4].

II. Постановка завдання та методи

Метою цього дослідження є: висвітлити малознану історичну подію в українському еміграційному журналістському середовищі; простежити й з'ясувати вплив проведення чергового журналістського з'їзду на внутрішню самоорганізацію журналістського середовища; дослідити організаційно-правові висновки та наслідки рішень двох попередніх з'їздів українських журналістів, їх вплив на вирішення нагальних проблем еміграційного українського журналістського середовища та перспективи подальшого розвитку еміграційної журналістики в загальноукраїнському контексті; простежити, які проблемні питання, порушені на цьому з'їзді, є актуальними в сучасних українських реаліях. Головним методом дослідження є аналіз матеріалів Третього з'їзду українських журналістів США й Канади.

III. Результати

Два перших з'їзди відбулися з перервою в один рік і знаменні тим, що на них були задекларовані далекосяжні сподівання й прийняті важливі рішення: про об'єднання українських журналістів на етичних засадах і тим самим поліпшення якості еміграційної преси, відмова від публікації матеріалів, які своїм змістом і тенденцією підривають основні принципи української преси – допомагати українському народові в його боротьбі за визволення. Було прийнято Кодекс етики українського журналіста, що мав стати базою професійної праці й поведінки наших редакторів та журналістів на північноамериканському континенті; Статут Федерації СУЖ Америки і Канади, а також декларацію «Становище до преси і журналістів в УССР».

Проте, не можна сказати, що не було жодних проміжних професійних конференцій, нарад чи зборів. Так, 4 грудня 1971 р. у Нью-Йорку в українському Літературно-мистецькому клубі відбулися звичайні загальні збори Спілки українських журналістів Америки (СУЖА), на яких, після виголошених звітів Управи й виступів у дискусії щодо звітів і планів роботи на майбутнє, було од-

ноголосно схвалено такі резолюції: «...Загальні Збори СУЖА: – закликають редакції всіх українських часописів і журналів поза Україною ратифікувати Кодекс Етики Українського Журналіста і строго його дотримуватися в своїй журналістичній, публіцистичній та видавничій праці. Лише дотримуючися Кодексу Етики Українського Журналіста, українська самотійницька преса зможе виконати своє завдання на службі інтересів українського народу; – стверджують, що деякі українські часописи не додержуються Кодексу Етики Українського Журналіста, чим підривають основи української журналістики на чужині і ті завдання, які мала б відігравати українська національна й самотійницька преса у вільному світі; – Загальні Збори СУЖА схвалюють напрями праці СУЖА, як станової, професійної понадпартійної організації, яка повинна об'єднувати всіх національно думуючих українських журналістів, а також прихильників української журналістики; – доручають новообраній Управі продовжувати заходи з метою приєднання в члени СУЖА всіх українських журналістів, зокрема молодшої генерації; – доручають новообраній Управі СУЖА оформити Комісію, яка стежила б за рівнем української преси й у відповідній формі реагувала на випадки порушення Кодексу Етики Українського Журналіста без огляду на те, хто допустився такого порушення; – зобов'язують новообрану Управу СУЖА продовжувати й налагодити якнайтіснішу співпрацю СУЖА із Спілками Українських Журналістів в інших країнах, як теж відновити справу оживлення Федерації Спілок Українських Журналістів Америки й Канади; – рекомендують новообраній Управі СУЖА розглянути справу створення Стипендійного Фонду для студентів журналістики, щоб тим самим запевнити українській пресі новий редакторський і журналістичний доріст; – звертаються із закликом до всіх українських газет, щоб вчасно й на відповідному місці друкували всі матеріали СУЖА і про діяльність СУЖА та активно підтримували діяльність Управи СУЖА.

Загальні Збори СУЖА закликають всі українські громадські й видавничі установи ЗСА визнати важливість й повагу журналістичної професії, забезпечуючи українським журналістам задовільну матеріальну нагороду за працю, професійну пошану й творчу свободу» [5].

Усі зазначені проблеми й стали приводом для скликання Третього з'їзду. Як показав практичний досвід, низку проблем не вдавалося вирішити, а саме: розкол у громаді щодо завдань і цілей преси, неприйнятні приклади порушення журналістської етики на шпальтах українських видань у діаспорі, проблема підготовки нових журналістських кадрів для української преси, і, можливо, найголовнішого – відсутності відчуття професійної спільноти, що часто було викликане партійно-політичним та релігійно-конфесійним розшаруванням.

Необхідно також відзначити й низку статей відомих українських журналістів про проблеми української преси в діаспорі-розсіянні, які вийшли у світ як напередодні з'їзду, так і після його закінчення. Так, «Свобода» за 19 вересня 1972 р. подала програмну статтю І. Кедрин «Перед з'їздом журналістів», у якій він чітко зазначав: «Коли Управи обох Спілок Українських Журналістів – Америки і Канади – одноголосно і майже без дискусії рішили перевести ранньою осінню новий, уже третій з черги З'їзд СУЖА і СУЖ Канади, то це сталося тому, що стан української вільної преси і відносини у світі українських журналістів такі сумні, що просто інстинктивно всі відчують потребу обговорити їх та призадуматись над можливостями їхньої напрями у ширшому зорганізованому гурті» [6].

Головною проблемою І. Кедрин вважав розбіжність між теорією та практикою «журналістичної етики». Він констатував, що певні зміни відбулися після прийняття на Другому з'їзді українських журналістів Америки і Канади Кодексу етики української журналістики: «...у світі української преси повіяло здоровішим духом, припинилась, чи бодай злагіднішала полеміка, колеги редактори неначе усвідомили свою більшу відповідальність за все, що друкується в їхніх часописах, і цей поважніший підхід мав благодатний вплив на всю атмосферу в громаді. Але п'ять років пізніше відносини змінилися. Множились яскраві й жалюгідні випадки користування одними газетами й редакторами працею колег з інших газет без їхнього відома й згоди, – бували ще сумніші випадки – що передруковувано статті й репортажі із скресленням навіть ініціалів їхніх авторів. Щораз частіше буває, що на адресу окремих громадян і установ падають образливі чи несправедливі для них закиди без попереднього перевірчення сплітки, – відмовлювано покривдженим оприлюднити спростування. На тлі таких жалюгідних випадків якось затирається почуття журналістичного професіоналізму і професіональної солідарності. Терпить на цьому і преса і журналістичний стан» [6].

Іншою, але не менш важливою, автор вважав проблему підготовки молодих українських журналістів, яку він розглядав крізь призму «бути чи не бути українській журналістиці», адже молодих людей з добрим знанням літературної мови, які б могли редагувати українські видання, в умовах асиміляції не ставало більше.

Уже в перших, анонсуємих публікаціях були визначені модератори, доповідачі та теми їх виступів, що були обрані Президією з'їзду та відповідними комісіями. Так, декларувалися такі доповідачі й співдоповідачі: Орест Питляр і Роман Рахманний (Роман Олійник) – «Українська преса у вільному світі: завдання і можливості», Вячеслав Давиденко і Осип Зінкевич – «Кодекс етики українського журналіста в теорії і практиці», Ольга Кузьмович і Галя Матковська – «Українсь-

кий журналістичний доріст», а також планувалася дискусійна панель за участю журналістів старшої і молодшої генерації – модератор Зенон Снилик. Була запланована урочиста вечерея під проводом Василя Сафронова-Левицького з виступами письменників Уляни Любович та Івана Керницького [4]. Про демократичність та прозорість з'їзду говорить і той факт, що в ньому можуть «брати участь не тільки учасники і члени СУЖА і СУЖ-Канади, але й не-члени, також видавці і взагалі гості, зацікавлені проблемами української преси».

Власне, Третій з'їзд українських журналістів США і Канади розпочався в суботу 23 вересня 1972 р. за участю 28 членів Спілки українських журналістів Америки, 25 членів Спілки українських журналістів Канади, а також 55 гостей (разом 116 осіб). «Активну і добре організовану участь у з'їзді взяли журналісти і редактори з Канади, зокрема з Торонта, які в числі 39 осіб прибули спільним автобусом. Між учасниками наша молодь: краля української преси і радіо на 1972 р. п-а Ярця Бука та адепти журналістики, або ті, які нею цікавляться та дописують до української преси, Богдан Колос, студент журналістики на Лондонському університеті, та Ярослав Заяць, студент університету, активний студентський діяч. Перед між ними веде п-а Ірина Макарик – член управи Спілки Журналістів Канади та її журналістична стипендіянтка. Між старшими наш письменник-корифей Улас Самчук з дружиною, о. митрат П. Хомин, письменник інж. Приходько, голова нашої Спілки письменник-журналіст Нестор Ріпецький, п-во Стебельські, Вертипорохи, Вериги, симпатична редакторка п-і Віра Кемпе, пані ред. С. Бубнюк, інж. О. Тарнавський, інж. А. Івахнюк, інсп. І. Боднарчук, мгр. М. Поронюк, ред. В. Макар та інші. Між нашими гостями, які разом їдуть на наш з'їзд, бачимо чимало заслужених громадян – п-во Романишини, Шафранюки, п-і Макарик, д-р Пасіка, п. Дубилко, п. Липовецький, п. Харченко, п. Петрівський, ред. Р. Паладійчук. У виступах на з'їзді зокрема добре репрезентували Канаду наші молоді, які на нашу велику радість, і притім повне визнання цілого з'їзду, ясно й отверто ставили питання про українську мову нашої преси, даючи цим добрий приклад і тим своїм молодим друзям, що дуже часто легковажно підходять до цієї важливої проблеми, йдучи по лінії найменшого спротиву. Крім нашої групи з Торонта брали участь у з'їзді журналісти д-р Р. Рахманний, п-і Логуш та інші, які приїхали з Монтреалю. Далекий Захід Канади репрезентували пані С. Бубнюк і Когуська з Вінніпегу. Гостями на з'їзді були також п-во Чорнії, власники крамниці «Арка Вест» [12, с. 41–42; 9].

Було обрано Президію з'їзду у складі: голова – Іван Кедрин, заступники голови о. митрат Петро Хомин, секретарі Ольга Кузьмович і Василь Дідюк; до Верифікаційної комісії було включено Павла Дорожинського й Івана Боднарчука; до Резолюційної комісії увійшли Степанія Бубняк, Осип Зінкевич, Ірина Макарик, Михайло Сосновський і Богдан Стебельський.

У перший робочий день з'їзду було виголошено три задекларовані задалегідь доповіді. Так, Орест Питляр, доповідаючи про українську пресу у вільному світі, наголошував на необхідності зберегти характер української преси як преси політичної еміграції, тим самим відрізняючи її від преси країни проживання. Його співповідач Роман Рахманний пропонував протиставити національно-державну ідею ідеї громадянських слобод, виступив проти схвалювання «законних методів» у боротьбі за національно-державне визволення, а також піддав нищівній критиці захоплення так званим «советознавством», яке підготувало та створювало атмосферу радянськості [7].

В'ячеслав Давиденко, як другий доповідач, не зміг прибути на з'їзд, тож доповідь на тему «Кодекс етики українського журналіста у теорії і практиці» була зачитана Михайлом Островерхою, у якій він критично висловлювався стосовно постанов та стилю, прийнятого на Другому з'їзді Кодексу етики українського журналіста. Співповідач Осип Зінкевич критикував порушення Кодексу етики журналіста в інформуванні та коментуванні подій з України.

Третя доповідь, присвячена підготовці журналістських кадрів, яку зачитала Ольга Кузьмович, назвала низку журналів, створених і редагованих молодими людьми. Подала статистику молоді, яка в останніх роках закінчила фахові журналістські студії в американських університетах, зупиняючись на тому, що не робилися навіть спроби притягнути тих молодих людей до роботи в українській пресі. Співповідачка Галя Матковська, студентка журналістики в університеті в Сиракузах, визнавала велику вагу української преси як чинника духовного зв'язку української громади, але критикувала її за відсталість.

Досить цікавою виявилася панель після доповідей, у якій взяли участь модератори Зенон Снилик та Володимир Душник. Порушували питання технічної відсталості української преси в Північній Америці, асиміляції та, відповідно, скорого зникнення українськомовної преси. Хоча були думки й про те, що англійська українська преса власними зусиллями підтримує і приривує ці процеси, що саме така преса є «поступкою «лінівими» молодим людям, які не хочуть навчитися української мови у слові й письмі» (Ірина Макарик) [7].

Надзвичайно важливою стала дискусія, у якій взяли участь відомі журналісти, редактори та публіцисти. І хоча дискусію було обмежено до трьох хвилин, узяти слово встигло 18 учасників.

Так, Р. Рахманний виступав у обороні українських журналістів: «Хто критикує українську пресу, мусить її читати». О. Тарнавський уважав цей з'їзд непересічним явищем тому, що на ньому кожний вільно міг висловити свої думки. Найважливіше у поглядах диспутантів – це віра в українську людину та українську справу. В. Софронів-Левицький завважив, що Кодекс етики українсь-

кого журналіста мусить зобов'язувати не тільки працівників друкованої преси, а й також українські радіопередачі. Трансляція українських музичних творів без указання імені автора чи виконавців – неетично. Б. Стебельський у своєму слові зазначив, що українські журналісти доросли до того, щоб говорити щиро свої думки, але вони мусять бути об'єктивними та збалансованими. На його погляд, позиція О. Зінкевича є упередженою: «На жаль бачить недомагання тільки в одному середовищі (ОУН(р). – О. Б.), а не всюди». М. Сосновський оспоролював твердження доповідача О. Питляра про те, що українці в США і Канаді є і далі емігрантами: «Ми с поселенцями». О. Луцький стверджував, що цей з'їзд не залишив доволі часу обговорити всі «болячки преси». Зокрема, не було мови про професійні проблеми українських журналістів. У. Самчук висловив захоплення рівнем доповідей: «З ретроспективи п'ятдесяти років, коли українська преса та література майже не існували, ми зробили величезну, корисну працю. Сьогодні є ряд професійних добрих українських журналістів» [7]. А. Мельник уважав, що повинен існувати англомовний тижневик, призначений для американських читачів, який інформував би їх про українські справи. Я. Заяць звертав увагу на те, що українська преса в більшості не є щоденною, а тому має подавати аналітику, а не поточні інформації про щоденні події. М. Порошок апелював до того, аби преса писала більше правди, була більш об'єктивною та мала менше «табу». На думку Б. Гасюка, українська преса не має конкурувати з англійською – її завдання зовсім інші. Об'єктивність увійшла вже в «модус операнді» журналістів. М. Островерха наполягав на чистоті української мови в пресі, відмові від уживання чужих слів, зокрема русицизмів, які збіднюють нашу мову. Б. Колос звернув увагу присутніх на те, що «коли песимісти говорять сьогодні про повільне вмирання української преси і про перехід на англомовну – молоді люди в Канаді пішли в телевізю з українською мовою та створили програму, яка має великий успіх і щораз більше поширюється. На переконання В. Пасіки, завданням журналістики є формування світогляду української суспільності на базі української культури.

У заключному слові І. Кедрин підбив підсумки дискусії, стверджуючи, що «кожний із диспутантів дав щось нового та цікавого, як теж кожний із доповідачів висловив свою часом контроверсійну, але цікаву ти щиро думку» [11, с. 26].

Перший день нарад закінчився спільною вечерею, яку провадив Василь Софронів-Левицький. Після молитви, яку провів о. митрат П. Хомин, І. Кедрин відчитав привітальні листи від почесного голови СУЖА Р. Купчинського і від піонера української преси в Західній Україні 20–30-х рр. І. Тиктора.

Другий день з'їзду був менш насиченим; окрім короткої дискусійної панелі, вся увага була приділена виробленню резолюції, яку з'їзд у принципі прийняв і схвалив з низкою поправок і додатків, після чого голова І. Кедрин закритим з'їздом, «ствердивши, що при всіх його недоліках він доконав те добре діло, що перейшов гладко, заторкнув безліч проблем, притягнув численний гурт колег і в межах короткого часу вичерпав намічений денний порядок» [7].

Ще одним досить важливим рішенням Третього з'їзду українських журналістів Америки і Канади було те, що на спільному засіданні Управ СУЖА і СУЖК вирішено оживити формально існуючу, але практично не діючу Федерацію українських журналістів Північної Америки зі сподіванням на створення Світової федерації українських журналістів у вільному світі. Одним з факторів оновлення роботи Федерації мав бути професійний журнал «Український Журналіст» як її орган. Головою відновленої Федерації став голова СУЖК Н. Ріпецький, його заступником – І. Кедрин, а секретарем – секретар СУЖК М. Королишин. Секретаріат федерації мав розпочати активну роботу в справі Світової федерації української преси. Було також вирішено, що федерація має подбати про здійснення однієї рекомендації з'їзду щодо скликання нарад діючих редакторів для аналізу та вирішення професійних проблем української журналістики.

Попри позитивну оцінку з'їзду з боку його голови І. Кедрини й більшості учасників, по його закінченні з'явилася низка доволі критичних виступів. Так, Р. Голіят у своїй статті «Спостереження з 3-го З'їзду Українських Журналістів Америки і Канади» звертає увагу на таке: «Доповідачі на 3-му з'їзді Українських Журналістів Америки й Канади порушили ряд контроверсійних тем. І так, Орест Питляр у своїй доповіді звів увесь розвиток української журналістики до українського націоналізму, порівнюючи його з світовим сіонізмом. В'ячеслав Давиденко дораджував поправити існуючий кодекс етики журналістів. Роман Рахманний у своїх висновках закликав молоде покоління до героїських учинків: «Дух, що тіло рве до бою!», Осип Зінкевич робив закиди майже всім українським газетам, що копіюють новинки й статті авторів, не подаючи джерела і забуваючи при цьому про свій власний гріх... (Стосовно закидів Осипа Зінкевича доволі різко відгукнувся часопис «Гомін України» в замітці «Третій з'їзд українських журналістів» від 30 вересня 1972 р.: «... [Осип Зінкевич. – О. Б.] використав нагоду спекти «партійну печеню» і тенденційно приписав неетичну поведінку пресовим органам виключно того середовища, яке йому сіллю стоїть в партійному оці. Забув, що в часі читання доповіді він мав бути українським журналістом і приміювати в практиці журналістичну етику...»)» [8].

На думку Р. Голіята, є прикритим факт, що під час дискусії не було згадки про проблему молодого покоління, яке виростає в нових країнах українського поселення, вже не розуміє завдань

української журналістики, передусім, як рупора української еміграції в боротьбі за визволення України. Молоді люди, які здобули журналістську освіту в американських чи канадських університетах, можуть бути добрими журналістами саме для цих країн, але не завжди можуть виконувати як слід працю для української журналістики, адже українська журналістика мусить постійно обороняти інтереси поневоленої Батьківщини, тоді як журналіст-громадянин вільної держави цього робити не потребує. Автор статті вважав, що «3-ій З'їзд Українських Журналістів Америки й Канади є закінченням Львівського періоду розквіту української журналістики. Цей період видав ряд визначних журналістів, згадати б тут бодай деяких, які працювали або ще працюють у ЗСА й Канаді: д-р Лука Мишуга, д-р Лонгін Цегельський, д-р Микола Шлемкевич, Василь Мудрий, д-р Семен Демидчук, Петро Пасіка, д-р Дмитро Донцов, Роман Купчинський, Михайло Островерха, Іван Кедрин-Рудницький, Богдан Кравців, Едвард Козак, д-р Лука Луців, Василь Софронів-Левицький. Ми не маємо спроможности виховати на еміграції журналістів такого калібру» [8].

Надзвичайно виваженою й актуальною є його думка стосовного того, що «ми хочемо бачити наших нащадків, щоб дорожили нашими національними й культурними надбаннями. Сьогодні ми бачимо цілком інший стан, який нас усіх журить, і ми стараємося по нашій спроможності поправити цей невідрадний стан. Цей стан віддзеркалював Третій З'їзд Українських Журналістів Америки й Канади... Еміграція кожного народу – це розбитий корабель. Вдасться нам зберегти частини цього розбитого корабля, довше зможемо обороняти інтереси поневоленої Батьківщини та вписувати в світову історію рядки про Україну й нашу діяльність в діаспорі. Від денационалізації може нас зберегти тільки українська мова і Українська Церква» [8].

Окремо варто відзначити окремі думки-твердження Р. Голіята як практикуючого журналіста й публіциста з великим досвідом роботи в періодиці української діаспори: «Ні в якому разі це не є задовільна відповідь, коли будемо гнівно називати критиків параноїками або кричати «репресія» і продовжувати давати собі нагороди за ексцеси. Без сумніву, на це мусить бути відповідь. Журналістика на всіх етапах вимагає нового зрозуміння і посвяти до своєї засадничої місії: інформувати. Це означає, що журналіст не тільки мусить бути зрівноваженим, але також мусить пам'ятати, що його обов'язком є говорити людям, що діється, без огляду на чиюсь, а головне на свою власну опінію. Це завдання є тим більш зобов'язуючим, коли суспільство стає чимраз більше скомплікованим і різниці відносно проблем так заплутані, як лябірінт. Частина завдання журналіста – подавати події в такій перспективі, щоб не підкреслювати крайності як норми або свою опінію, як абсолютну правду» [8].

Не можна оминути post-з'їздові думки І. Кедрина-Рудницького, які були оприлюднені на сторінках «Українського журналіста»: «З'їзд безумовно грішив тим, що на ньому замало говорилося про суто професійні справи журналістів. Це був прикрий парадокс, бо організатори мали на увазі власне якнайбільш виразний станово-професійний характер з'їзду. Тому вони й не повідомляли про з'їзд ніяких інших установ чи організацій, які напевно були б прислали своїх представників для виголошення усного привіту чи надіслали б листовні привіти. Організатори уникали церемонійної декорації не тільки з уваги на обмежений час, але особливо з уваги на бажання надати з'їздові ділового станово-професійного характеру. Коли ж професійні справи були заторкнені мало і наче мимохідь – низькі платні, видавнича техніка, тематика – то виною в цьому була відсутність на з'їзді доброго десятка саме професійних журналістів з Америки й Канади. Кожне діло роблять люди, й учасники надають характер кожному з'їздові, кожній нараді. Це дуже сумне і прикре явище, але притаманне всьому нашому суспільству і всім нашим станово-професійним організаціям: ті, хто повинні би найбільше цікавитись своєю станово-професійною організацією – стоять осторонь, не беруть в ній активної участі чи навіть взагалі не зголошуються до членства» [10, с. 2].

Варто відзначити доволі багато актуальних і дотепер думок, що були висловлені як на з'їзді, так і в публікаціях після його завершення. Серед них вирізняються такі, що наводять аналогічні приклади з тогочасної практики американських видань: «Норман Морріс у «Нью Йорк Таймсі» з 12-го липня ц. р. в статті «Що ми маємо знати?» твердить: «Новинки стали ще одним предметом продажу, а конкуренція між новинкарськими організаціями така гостра, що займає перше місце перед осудом і застереженням. Ця проблема для журналістів загострюється цілим рядом чинників: що вважається незаспокоєною спрагою публіки бути поінформованою; зростаючою свідомістю можливої помилки між джерелом і звітом (репортажем) і безнастанно зростаючими атаками на новинкарські інформаційні чинники за те, що, мовляв, невірно насвітлюють події. Право публіки знати про все, гарантоване 5-ою поправкою до Конституції, мусить бути захищене [збережене – О. Б.], однак ми мусимо признати, що цим принципом можна легко зловживати. Чи ми маємо розповсюджувати інформацію, яка буде використана деякими особами, щоб завдати шкоди іншим? Хто і як має про це рішення? Що ж говорити про правопорядок і журналістичну етику українського журналіста?» [8].

Проблема відсутності інтересу аудиторії до читання актуальною була і, на жаль, залишається і дотепер: «У нас досить багато говориться про безвиглядність ситуації української преси на чужині, про зменшення числа читачів, про відчуженість молоді. А чи це все така конечна фатальність? По-перше, в цьому відношенні, сповнивши власне основне завдання для нації, запевнив-

ши тривання політичної еміграції, наша преса запевнила б майбутнє й самій собі. По-друге, преса повинна притягнути читача, даючи йому цікавий матеріал у культурній формі, а не самою лише передплатою з партійного чи асекураційного обов'язку. Чому наші українські емігранти залюбки читають «Новое Русское Слово» чи паризьку «Культуру» польською мовою? А тому, що вони для них привабливі змістом і формою.

Потрібно поширити проблематику наших газет до всіх українських і всіх льокальних питань. Можна й треба обмежувати особисту полеміку й напасливі форми дискусії, але не сміє бути – як нині є – безлічі тем «табу», що про них не можна писати» [13, с. 19].

Усе вищесказане іще раз підтверджує дві зовсім протилежні тези про те, що і позивних моментів Третього з'їзду українських журналістів США і Канади було доволі багато, але й те, що багато питань залишилися з різних причин або не розглянутими, або не вирішеними на тому етапі розвитку як української журналістики на еміграції, так і самої української громади.

IV. Висновки

Ставлячи за мету цього дослідження висвітлити малознану історичну подію в українському еміграційному журналістському середовищі, можемо констатувати, що вповні розкрили як перебіг самого Третього з'їзду українських журналістів США і Канади, так і коло питань, порушених на цьому заході як на рівні виступів та дискусій під час нього, так і пізніше – на прикладах публікацій української преси.

Вплив проведення чергового журналістського з'їзду на внутрішню самоорганізацію журналістського середовища був доволі відчутним, про що говорить і велика кількість проблемних питань, які стояли перед делегатами та гостями, а також критичні виступи в пресі.

Проведення чергового з'їзду стало нагальною потребою, адже переможні публікації в пресі після двох попередніх з'їздів досить швидко змінилися на відверту критику журналістів та видань як з боку громадськості, так і з боку партійних середовищ та церков. Адже брудна політична полеміка на шпальтах періодики продовжувалася, та й партійність чим раз більше почала акцентуватися в публікаціях – журналісти часто не відокремлювали особистих думок і коментарів від описуваних фактів та явищ. Практично не змінилася ситуація з підготовкою молодшого покоління журналістів. Як констатували учасники з'їзду, залишалася складною ситуація із залученням молодіжної аудиторії до читання, загострилася проблема асиміляції й переходу видань на англійську мову друку, що не тільки в рази зменшувало аудиторію, а й відривало її від українських коренів.

Ціла низка проблемних питань, порушених на цьому з'їзді, є актуальними в сучасних українських реаліях: боротьба за аудиторію, зокрема молодіжну, мовна проблема, перенасичення преси політичною пропагандою, порушення стандартів журналістської етики тощо.

Список використаної літератури

1. Богуславський О. Перший з'їзд українських журналістів США і Канади 30–31 жовтня 1965 р. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. Вип. 40. С. 38–48.
2. Богуславський О. До історії процесів саморегуляції журналістського середовища української діаспори Північної Америки: перший з'їзд українських журналістів США і Канади (30–31 жовтня 1965 р.). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2014. Ч. 4. С. 47–52.
3. Богуславський О. Другий з'їзд українських журналістів США і Канади (жовтень, 1966): шляхом самоорганізації журналістського середовища. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2016. № 3. С. 62–68.
4. 3-й З'їзд українських журналістів Америки й Канади відбудеться 23 вересня ц.р. *Свобода*. 1972. Ч. 49.
5. Резолюції СУЖА. *Свобода*. 1971. Ч. 230.
6. Кедрин І. Перед з'їздом журналістів. *Свобода*. 1972. Ч. 172.
7. Третій З'їзд Українських Журналістів Америки і Канади відбувся на Союзівці за участю 116 осіб. *Свобода*. 1972. Ч. 177.
8. Голіят Р. Спостереження з 3-го З'їзду Українських Журналістів Америки і Канади. *Свобода*. 1972. Ч. 181.
9. Третій з'їзд українських журналістів. *Гомін України*. 1972. Ч. 41 (1220).
10. Кедрин І. Світла і тіні 3-го з'їзду журналістів. *Український журналіст*. 1972. Ч. 9. С. 1–3.
11. Голоси в дискусії на 3-ому З'їзді Українських Журналістів Америки і Канади. *Український журналіст*. 1972. Ч. 9. С. 26.
12. Дідюк В. З'їзд українських журналістів Канади і Америки. *Український журналіст*. 1972. Ч. 9. С. 41–42.
13. Питляр О. Українська вільна преса і її завдання. *Український журналіст*. 1972. Ч. 9. С. 18–20.

References

1. Bohuslavskiy, O. (2015 October 30–31). The First Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada. *Lviv University Newsletter. Series: Journalism*, 40, 38–48 (in Ukrainian).
2. Bohuslavskiy, O. (2014). Revisiting the history of self-regulation processes of the journalistic environment of the Ukrainian diaspora of North America: the First Congress of Ukrainian Journalists of

- the USA and Canada (October 30–31, 1965). *State and Regions. Series: Social Communications*, 4, 47–52 (in Ukrainian).
3. Bohuslavskiy, O. (2016). The Second Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada (October, 1966): by way of the journalistic environment self-organization. *State and Regions. Series: Social Communications*, 3, 62–68 (in Ukrainian).
 4. The Third Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada will be held on September 23 of this year. *Freedom*, 1972, 49 (in Ukrainian).
 5. Resolutions of the Congress of Ukrainian Journalists of the USA. *Freedom*, 1971, 230 (in Ukrainian).
 6. Kedryn, I. (1972). Before the Congress of Journalists. *Freedom*, 172 (in Ukrainian).
 7. The Third Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada was held at Soiuzivka involving 116 participants. *Freedom*. 1972, 177 (in Ukrainian).
 8. Holiiat, R. (1972). Remerks on the Third Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada. *Freedom*, 181 (in Ukrainian).
 9. The First Congress of Ukrainian Journalists (1972). *Ukrainian Homin*, 41 (1220) (in Ukrainian).
 10. Kedryn, I. (1972). Light and shadow of the Third Congress of Journalists. *Український журналіст*, 9, 1–3 (in Ukrainian).
 11. Voices in dicussy on the Third Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada (1972). *Ukrainian journalist*, 9, 26 (in Ukrainian).
 12. Didiuk, V. (1972). The Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada. *Ukrainian journalist*, 9, 41–42 (in Ukrainian).
 13. Pytlyar, O. (1972). Ukrainian free press and its task. *Ukrainian journalist*, 9, 18–20 (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 26.10.2017.

Богуславский О. В. Третий съезд украинских журналистов США и Канады (1972 г.) как окончание львовского периода расцвета украинской журналистики

В статье освещается ход Третьего съезда украинских журналистов США и Канады (23–24 сентября 1972 г.) как неисследованное историческое событие в украинской эмиграционной журналистской среде. Раскрыто как течение самого съезда, так и круг вопросов, которые поднимались на этом мероприятии как на уровне выступлений и дискуссий во время него, так и позже – в публикациях украинской прессы.

Ключевые слова: журналистика, критика, общественное мнение, пресса, съезд, этика.

Bohuslavskiy O. Third Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada (1972) as the end of the Lviv's «Golden Era» Period of Ukrainian Journalism

Research methodology. *The main research method is the analysis of materials of the Third Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada.*

Results. *The purpose of the article is to highlight the course of the Third Congress of Ukrainian Journalists in the USA and Canada (September 23–24, 1972) as an unexplored historical event in the Ukrainian emigration journalistic environment.*

Novelty. *The article highlights the little-known historical event in the Ukrainian emigration journalistic environment: it explores both the course of the Third Congress of Ukrainian Journalists of the USA and Canada, and the range of questions raised at this event just as at the level of speeches and discussions during the Congress, so the later on – at the examples of publications of Ukrainian press.*

The impact of the regular journalistic congress execution on the internal self-organization of the journalistic environment was quite notable, as witnessed by both a large number of challenging issues faced by delegates and guests, and critical press publications.

The running of the next congress became an urgent need, because victorious publications in press after the two previous congresses rather quickly changed to an outspoken criticism of journalists and titles just as on the part of the public, so on the part of parties environment and religious communities. As it was stated by the Congress participants, the situation with the involving of the youth audience to reading remained complex, the problem of editions' assimilation and switch to English language of publications intensified, which not only decimates the audience, but also cut the people from Ukrainian origins.

The range of problematic issues raised at this Congress, are topical in the modern Ukrainian realities: struggle for the audience, the youth in particular, language problem, oversaturation of press with political propaganda, violation of journalistic ethics standards etc.

The practical significance. *The research results can be used during the development of events of formation of information culture in a state and individuals level.*

Key words: congress, criticism, ethics, journalism, press, public opinion.